

*Tadeusz Sporek**

Atrakcyjność inwestycyjna Polski w latach 1990–2016 – trendy, struktura i perspektywy

Wprowadzenie

Dołączenie Polski do krajów członkowskich UE było niewątpliwie jednym z ważniejszych wydarzeń w historii naszego kraju. Zdarzenie to wpłynęło niewątpliwie na wiele aspektów gospodarczych w naszym państwie. Przyniosło ono zmiany nie tylko w sferze ekonomicznej, ale także społecznej. Rezultatem tych przemian było otwarcie polskiej gospodarki na rynki zagraniczne w zakresie handlu międzynarodowego oraz wypracowanie modelu gospodarczego uzależnionego od kapitału zagranicznego, występującego w formie inwestycji portfelowych, a następnie zagranicznych inwestycji bezpośrednich (ZIB). Od roku 2004, kiedy to Polska dołączyła do UE, zauważyć można bardzo wyraźne poprawienie się zainteresowania naszym krajem przez inwestorów zagranicznych. Bardzo dobrze obrazują to dane statyczne napływu ZIB do Polski. W latach 2001–2003 ich napływ nie przekraczał 6 mld euro, natomiast już pod koniec 2004 r. ich napływ wyniósł ponad 10 mld euro. Ponadto „najlepszy” okres dla Polski pod względem napływu ZIB przypadł na rok 2007, czyli trzy lata po wstąpieniu do UE, i wyniósł wówczas łącznie 14,5 mld euro¹.

W następnych latach czynnik ten z roku na rok zwiększał się, dzięki czemu w roku 2014 osiągnął rekordową wartość dla naszego kraju, czyli ok. 170 mld euro². Jeżeli porównamy jego wartość sprzed dołączenia do UE oraz 10 lat po, możemy wyraźnie zauważyć, że współczynnik ten zwiększył się ponad czterokrotnie. W dwóch następnych latach 2015–2016 dynamika napływu ZIB do Polski zaczęła spadać.

*Prof. dr hab. **Tadeusz Sporek** – kierownik Katedry Międzynarodowych Stosunków Ekonomicznych Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, e-mail: tadeusz.sporek@ae.katowice.pl.

¹ Departament Strategii Rozwoju Ministerstwa Rozwoju, Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce w 2015 r., s. 8–9.

² *Ibidem*.

Poza wyżej wymienionymi przykładami należy również wspomnieć o zainteresowaniu, jakim cieszy się Polska od kilku lat w zagranicznych raportach inwestycyjnych. W 2012 r. w światowym inwestycyjnym raporcie publikowanym co roku Polska uplasowała się na 14. miejscu pod względem najlepszych krajów do inwestycji zagranicznych na świecie. Razem z Polską w rankingu znalazły się również takie kraje, jak: Chiny, Stany Zjednoczone, Francja czy Niemcy. W 2013 r. Polska ponownie uplasowała się w tym rankingu na 14. pozycji. W 2014 r. wspięła się w rankingu i zajęła w nim wraz z Meksykiem *ex aequo* 13. pozycję. Natomiast w roku 2015 Polska znalazła się na 20. miejscu wśród krajów na świecie, w których lokowane są ZIB³. Wszystkie te pozycje w międzynarodowych rankingach jednoznacznie pokazują, że nasz kraj jest liczącym się zawodnikiem na międzynarodowym rynku inwestycji zagranicznych i może konkurować na nim ze światowymi potęgami gospodarczymi, takimi jak Francja, Niemcy czy Wielka Brytania.

Głównym celem opracowania jest udowodnienie, że po przystąpieniu Polski do UE wobec naszego kraju atrakcyjność naszego rynku i zagranicznych inwestorów wyraźnie się poprawiła. Polska stała się krajem, który pod względem napływu ZIB może być porównywalny do największych i najlepiej rozwijających się gospodarek na świecie. Ponadto niemal co roku znajdujemy się w czołówce światowych rankingów, które przedstawiają kraje najbardziej atrakcyjne pod względem ZIB, oraz do których napływa największa ilość kapitału zagranicznego.

Należy jednak zauważyć, że pod względem atrakcyjności gospodarka naszego kraju pozostaje nadal mniej atrakcyjna dla inwestorów regionalnych i globalnych od naszego południowego sąsiada, gospodarki czeskiej.

Trendy w przepływie ZIB w gospodarce światowej

W ostatnich dekadach ubiegłego wieku nastąpiło znaczne zacieranie się barier geograficznych w przepływie towarów, technologii, usług, informacji, ideologii⁴, nastąpił również wzrost międzynarodowych przepływów kapitału, zwłaszcza kapitału w formie zagranicznych inwestycji bezpośrednich (ZIB). ZIB stanowią niekwestionowaną domenę krajów wysoko rozwiniętych⁵, a od okresu transformacji gospodarczo-ustrojowej

³ UNCTAD, World Investment Report 2015, s. 29.

⁴ K. Nawrot, *Determinanty rozwoju gospodarczego państwa ASEAN*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2008, s. 43.

⁵ W. Karaszewski, M. Szałucka, *Skala i struktura odpływu kapitału w postaci bezpośrednich inwestycji zagranicznych – Polska na tle świata*, w: *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne polskich przedsiębiorstw*, red. W. Karaszewski, Tonik, Toruń 2006, s. 31.

wej w Polsce zaczęły szerokim strumieniem napływać do naszego kraju. Jest to oczywiście wieloetapowy proces i zależy od wielu uwarunkowań zarówno lokalnych, jak i globalnych. Szeroki napływ ZIB jest wyznacznikiem pozycji gospodarczej danego kraju (zewnętrznego zaufania), ZIB nie płyną do gospodarek „niepewnych”, aktualna i przewidywalna sytuacja gospodarcza państwa przyjmującego jest jednym z najistotniejszych motywów ZIB⁶. Inwestycje te podążają za wzrostem gospodarczym, a nie odwrotnie⁷. Po drugie, podjęte i utrzymane w przeszłości ZIB w danym kraju czy regionie stanowią o jego atrakcyjności inwestycyjnej⁸ i przyczyniają się do dalszego napływu kapitału. Po trzecie, w porównaniu z inwestycjami pośrednimi są one atrakcyjniejszą formą inwestycji zagranicznej, mają charakter długoterminowy i nie ma niebezpieczeństwa nagłego ich odpływu, jak w przypadku inwestycji pośrednich, co w historii gospodarki światowej nierzadko kończyło się kryzysem ekonomicznym. Zwykle oczekiwania wobec bezpośrednich inwestycji zagranicznych są powiązane z problemami, które trapią gospodarkę kraju przyjmującego⁹. Dla Polski ZIB były i są związane z oczekiwaniami głównie w zakresie¹⁰:

- uzupełnienia niedoborów kapitałowych wynikających z niedostatecznych oszczędności,
- technologicznego unowocześnienia gospodarki i upowszechnienia nowoczesnych metod zarządzania,
- zmniejszenia bezrobocia przez generowanie popytu na rynku pracy,
- intensyfikacji gospodarczej regionów słabiej rozwiniętych.

Należy jednak zaznaczyć, że ZIB niosą ze sobą oprócz korzyści również zagrożenia. Jednak doświadczenia gospodarcze współczesnego świata dowodzą, że kraje omijane przez inwestorów zagranicznych są spychane na margines życia gospodarczego, a państwa, do których kapitał napływa,

⁶ J. Kociszewska, M. Kamińska, *Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce w latach 2007–2010*, w: *Handel i inwestycje w semiglobalnym otoczeniu*, red. J. Rymarczyk, M. Domiter, W. Michalczyk, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu nr 267, Wrocław 2012, s. 282–290.

⁷ M. Furmańska-Oćwieja, *Uwarunkowania napływu i działalności kapitału zagranicznego w Polsce*, w: *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce*, red. W. Karaszewski, Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2003, s. 111.

⁸ M. Poniatowska-Jaksch, *Przemysłowe bezpośrednie inwestycje zagraniczne – źródłem konkurencyjności regionu*, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Warszawa 2006, s. 27.

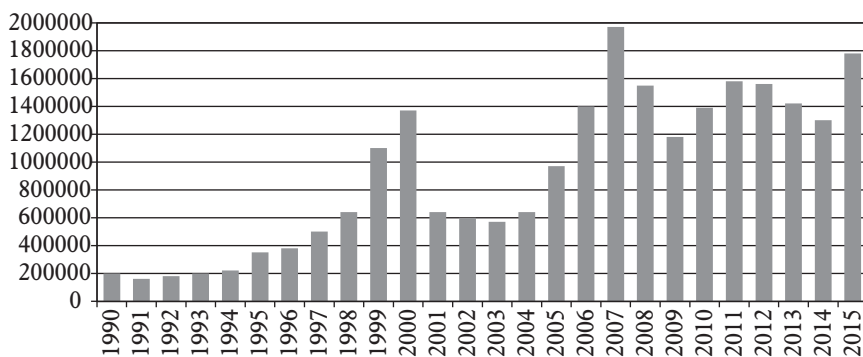
⁹ M. Kolka, *Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Wielkiej Brytanii na początku XXI w.*, w: *Integracja europejska i procesy globalizacji*, red. M. Dudek, Wyższa Szkoła Menedżerska w Legnicy, Uniwersytet Zielonogórski, Legnica, Zielona Góra 2007, s. 115.

¹⁰ W. Karaszewski, *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne, Polska na tle świata*, Tonik, Toruń 2004, s. 72.

otrzymują dodatkowe możliwości rozwojowe¹¹. Stąd ważne jest „ściągnięcie” tego rodzaju inwestycji do Polski. Okres 2007–2016 jest bardzo charakterystyczny, ponieważ rok 2007 był rokiem rekordowych przepływów ZIB na świecie, również Polska w 2007 r. odnotowała największy do tej pory napływ ZIB, z kolei rok 2009 był rokiem załamania przepływów ZIB w skali świata i zmniejszenia napływu ZIB do Polski. W Polsce badaniem wielkości napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych zajmuje się Narodowy Bank Polski, który przyjął definicję ZIB Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD)¹².

W światowej gospodarce inwestycje zagraniczne są jedną z głównych sił napędowych rozwoju gospodarek. Wykres 1 prezentuje napływ zagranicznych inwestycji bezpośrednich w skali całego świata w latach 1990–2015.

Wykres 1. Napływ zagranicznych inwestycji bezpośrednich w latach 1990–2015 w mln dol.

Źródło: Wykres własny na podstawie danych: UNCTAD, Foreign Direct Investment: Inward and outward flows and stock, annual, 1970–2015.

Jak widać na wykresie 1, od roku 1990 można zaobserwować stały wzrost inwestycji zagranicznych na całym świecie. Jednak zgodnie z danymi przedsiębiorcy o wiele częściej inwestowali oni swój kapitał w krajach rozwiniętych. Ogólnie napływ ZIB do krajów rozwiniętych stale i wyraźnie rósł, miał tendencję wzrostową, lecz w krajach rozwijających wskaźnik ten był ciągle na podobnym poziomie. Od 2000 do 2004 r. napływ ZIB na świecie wyraźnie się zmniejszył. Odpowiedzialny za taki stan

¹¹ I. Michałków, *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce w dobie globalizacji*, WSE, Warszawa 2003, s. 7.

¹² *Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce w 2008 roku*, Raport NBP, Warszawa 2010, s. 35.

rzeczy w dużej mierze był kryzys gospodarczy, który wystąpił w tamtych latach. Największy wzrost ZIB w skali światowej nastąpił w roku 2007 i wyniósł ponad 1900 mld dol., z czego ponad 1289 mld dol. zostało zainwestowanych w krajach rozwiniętych, natomiast 525 mld dol. w krajach rozwijających się¹³. W latach 2007–2012 wyraźnie zmniejszył się udział krajów rozwiniętych w napływie światowego ZIB. W roku 2007 wynosił on 66%, natomiast już w 2012 r. zmniejszył się do 41,5%. W całym wspomnianym okresie wzrósł jednak udział krajów rozwijających się w światowym napływie ZIB. W 2007 r. wynosił on 29%, natomiast w roku 2012 udział tych krajów w inwestycjach zagranicznych na świecie oscylował już w okolicach 52%¹⁴.

Wartość napływu ZIB do kontynentów na przestrzeni lat powojennych uległa szybkiej zmianie. Możemy zauważyć, że niektóre regiony Europy są bardziej atrakcyjne pod względem inwestycji zagranicznych od innych. Wielkość ZIB w badanym okresie w głównej mierze kreowana była przez państwa z kontynentu europejskiego, a w szczególności przez kraje członkowskie Unii Europejskiej. Jak możemy zobaczyć na wykresie 2, największy napływ ZIB występuje na kontynencie europejskim. Od 2000 r. napływy inwestycyjne w krajach europejskich zaczęły wyraźnie spadać, ponieważ w tym okresie znaczącymi odbiorcami kapitału zagranicznego zostały kraje azjatyckie¹⁵.

Pozycja Polski w światowym przepływie kapitału w formie ZIB

Wartość i dynamika napływu ZIB

Polska została dostrzeżona przez inwestorów zagranicznych dopiero kilka lat po transformacji systemowej. W 1994 r. napływ ZIB do naszego kraju wyniósł zaledwie 1,6 mld euro. Do 2000 r. napływ ZIB do Polski zwiększał się z roku na rok. W roku 2000 napływ ZIB pierwszy raz przeoczył barierę 120 mld euro i wyniósł dokładnie 10 334 mld euro¹⁶.

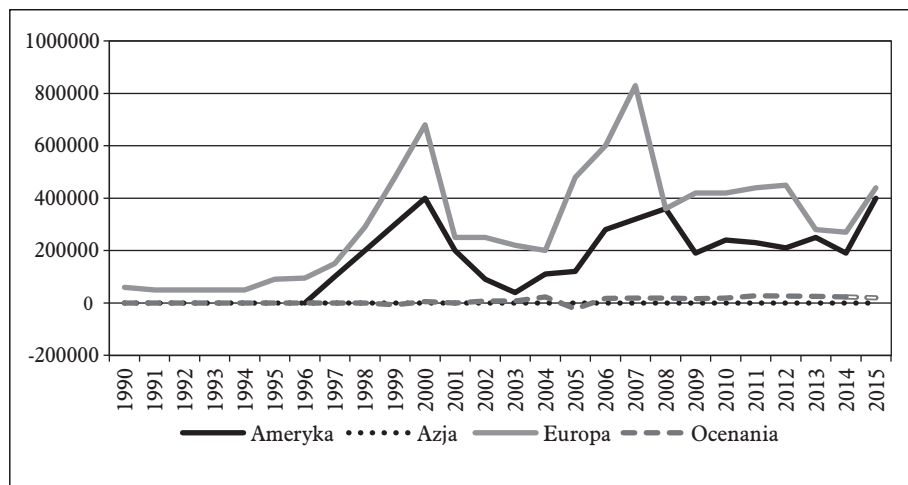
¹³ *International business in transition*, red. M. Gorynia, Wyd. Difin, Warszawa 2009, s. 49–59.

¹⁴ G. Górniewicz, *Determinanty i konsekwencje bezpośrednich inwestycji zagranicznych*, „Studia z zakresu Prawa, Administracji i Zarządzania”, t. 3/2013, s. 61–62.

¹⁵ M. Wyrzykowska, *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w „nowych krajach” Unii Europejskiej*, „Toruńskie Studia Międzynarodowe, Międzynarodowe Stosunki Ekonomiczne”, nr 1(3)/2010, s. 180–181.

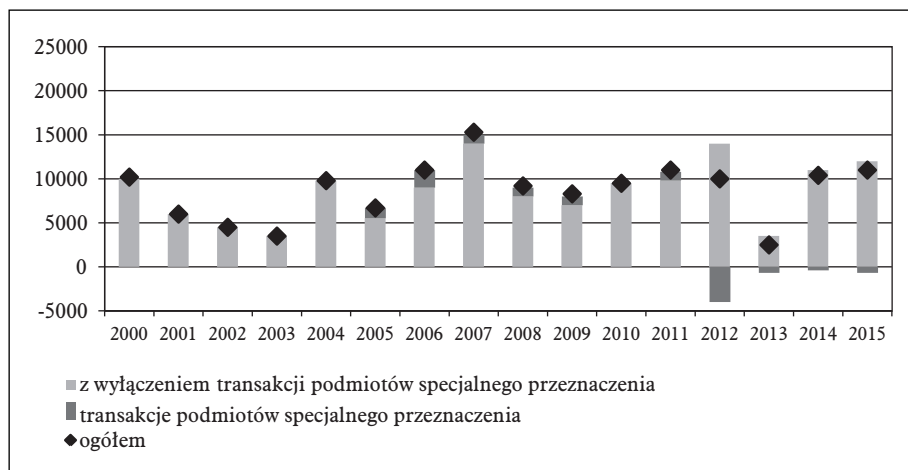
¹⁶ T. Sporek, *Przepływy kapitałowe na świecie*, w: *Gospodarka światowa w XXI wieku – mechanizmy i sprzężenia*, red. T. Sporek, Wyd. Uniwersytetu Ekonomicznego Katowice, Katowice 2013, s. 55–68.

Wykres 2. Napływ ZIB do krajów rozwiniętych w latach 1990–2015 (w mln dol.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UNCTAD, Foreign direct investment: Inward and outward flows and stock, annual, 1970–2015.

Wykres 3. Napływ inwestycji zagranicznych do Polski w latach 2000–2015 (mln euro)

Źródło: Departament Strategii Rozwoju Ministerstwa Rozwoju, Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce w 2015 roku, s. 5.

W latach 2001–2003 możemy zauważyć duże spadki napływu ZIB do naszego kraju. Spowodowane to było pogorszeniem się światowej koniunktury w związku z kryzysem finansowym¹⁷. W 2004 r. nastąpił wzrost napływu ZIB do naszego państwa, niewątpliwie do tak wyraźnej poprawy wyniku przyczyniło się przystąpienie Polski do Unii Europejskiej. W roku 2007 osiągnęliśmy rekordową sumę napływu zagranicznych inwestycji, która łącznie wyniosła 14,5 mld euro. W latach 2008–2010 po raz kolejny możemy zaobserwować sytuację, w której napływ ZIB do naszego kraju uległ osłabieniu przez kryzys gospodarczy, należy jednak nadmienić, że pomimo ogólnego kryzysu i obniżenia się napływu ZIB spadek ten nie był aż tak znaczący, jak w przypadku innych krajów Unii Europejskiej¹⁸.

W roku 2011 wskaźnik napływu ZIB do Polski zanotował wzrost o ok. 18,5% względem roku 2010. Niestety, już w 2012 r. można zauważyć zahamowanie pozytywnych tendencji wzrostowych dla naszego kraju. Przyczyn takiego spadku można dopatrywać się w transakcjach związanych z odpływem kapitału w tranzycie oraz ograniczeniem inwestycji przez europejskich inwestorów w związku z niekorzystnymi perspektywami wzrostu gospodarczego w Europie. W 2013 r. sytuacja ta nie uległa większej zmianie i negatywne trendy dla ZIB były kontynuowane. Przyczyn tak dużego spadku dopatrywać można również w postępującej wówczas likwidacji przedmiotów specjalnego przeznaczenia oraz wycofywaniu się przez nie z dokonywanych transakcji, ograniczaniu działalności przez niektóre finansowe holdingi, sprzedaży inwestorom portfelowym udziałów w sektorze bankowym oraz wycofywaniu przez zagranicznych inwestorów kapitału ulokowanego w naszym kraju¹⁹.

W 2014 r. napływ zagranicznego kapitału do naszego kraju wyniósł łącznie 10,7 mln euro, co spowodowało pod koniec 2014 r. łączną wartość ZIB w Polsce 174 mld euro. Taki wzrost ZIB względem roku poprzedniego nastąpił dzięki stabilizacji gospodarczej w krajach Unii, przez co inwestorzy z tych krajów ponownie zaczęli kierować swój kapitał inwestycyjny do Polski²⁰.

¹⁷ Departament Strategii Rozwoju Ministerstwa Rozwoju, *Bezpośrednie Inwestycje Zagraniczne w Polsce w 2015 roku*.

¹⁸ A. Borowicz, *Foreign Direct Investment in Poland*, w: *Facing The Challenges in The European Union*, red. E. Latoszek, M. Proczek et al., PECSA, Warszawa 2015, s. 506–510.

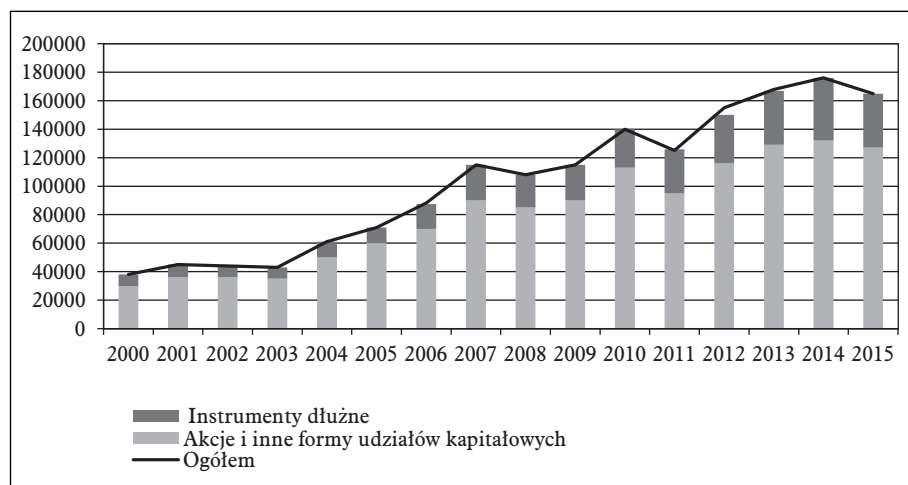
¹⁹ T.M. Napiórkowski, *Wpływ polityki wobec BIZ na napływ kapitału produkcyjnego i działalność korporacji transnarodowych w Polsce*, w: *Polska. Raport o konkurencyjności 2016*, red. A.M. Weresa, Szkoła Główna Handlowa, Warszawa 2016, s. 97–100.

²⁰ *W nastrojach inwestorów coraz więcej niepokoju*, „Rzeczpospolita” 6.04.2016.

Pod koniec 2015 r. łączny stan zobowiązań z racji ZIB wyniósł w Polsce 167,1 mld euro i był o 4% niższy od stanu z roku poprzedniego. Taka sytuacja była wynikiem obniżenia się stanów inwestycji z tytułu akcji oraz innych form udziałów kapitałowych. Stan zobowiązań pod koniec roku 2015 z reinwestycji zysków oraz z tytułu kapitału własnego wobec inwestorów zagranicznych wyniósł 125 348 mln euro (stanowiło to 75% całości zobowiązań). Inwestycje w instrumenty dłużne wyniosły natomiast łączną wartość 41 743 mln euro (25% całości zobowiązań). Największa liczba tych zobowiązań, bo aż 91,9%, przypadła na państwa UE-28 (daje to łącznie kwotę 153 480 mln euro), w tym na kraje państwa UE-19 przypada 88,5% zobowiązań (135 904 mln euro)²¹.

Jak możemy zaobserwować na wykresie 4, od 2000 r. zobowiązania z tytułów inwestycji zagranicznych w naszym kraju z roku na rok stają się coraz większe, i o ile przed rokiem 2003 wzrost ten był stały, lecz powolny, o tyle od 2004 r. możemy zauważyć znaczącą poprawę jego tempa wzrostu.

Wykres 4. Stan zobowiązań z tytułu zagranicznych inwestycji bezpośrednich w Polsce w latach 2000–2015 (mln euro)

Źródło: Departament Strategii Rozwoju Ministerstwa Rozwoju, Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce w 2015 roku, s. 9.

²¹ Ibidem, s. 9.

Struktura geograficzna (napływ – inflow, wartość skumulowana – *inward stock*)

Struktura geograficzna napływu ZIB do Polski od wielu lat praktycznie nie ulega większym zmianom. Naszymi głównymi inwestorami są w głównej mierze nasi najbliżsi sąsiedzi oraz kraje członkowskie Unii Europejskiej.

Tabela 1. Zestawienie kierunków napływu ZIB do Polski w latach 2010–2015

Lp.	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1.	Jersey	Luksemburg	Niemcy	Wielka Brytania	Luksemburg	Niderlandy
2.	Niemcy	Hiszpania	Francja	Niemcy	Niderlandy	Wielka Brytania
3.	Luksemburg	Niemcy	Wielka Brytania	Szwajcaria	Francja	Niemcy
4.	Cypr	Szwecja	Austria	Austria	Belgia	Hiszpania
5.	Szwecja	Francja	Cypr	Niderlandy	Cypr	Austria
6.	Francja	Cypr	Szwajcaria	Irlandia	Niemcy	Luksemburg
7.	Włochy	Grecja	Hiszpania	Norwegia	Hiszpania	Szwecja
8.	Hiszpania	Belgia	Belgia	USA	Irlandia	Cypr
9.	Wielka Brytania	Wielka Brytania	Włochy	Francja	Włochy	Belgia
10.	Irlandia	Curacao	Irlandia	Hiszpania	Malta	Szwajcaria

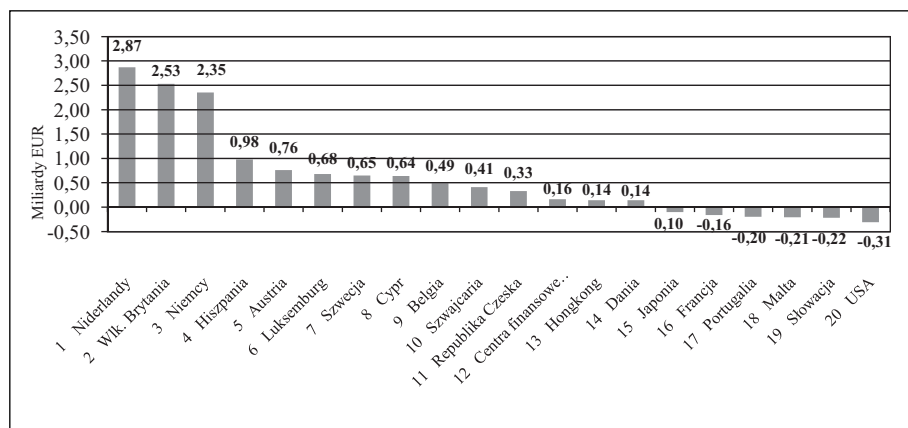
Źródło: Departament Strategii Rozwoju Ministerstwa Rozwoju, Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce w 2015 roku, s. 8.

W 2015 r. największe napływy ZIB do naszego kraju zostały zarejestrowane z: Niderlandów (2,9 mld euro), Wielkiej Brytanii (2,5 mld euro), Niemiec (2,4 mld euro) oraz Hiszpanii (976 mln euro)²². Cechą wspólną krajów, które są naszymi głównymi inwestorami, jest położenie geograficzne, większość z nich leży niedaleko granic naszego państwa. Ponadto dochodzą do tego takie powiązania, jak: podobieństwo rynków, gustów konsumentów oraz wykorzystanie już istniejących powiązań biznesowych.

Gdy spojrzymy na napływ ZIB do Polski tylko w 2015 r. pod względem położenia geograficznego kraju inwestującego, sytuacja wygląda następująco:

²² UNCTAD, World Investment Report 2016, s. 36.

Wykres 5. Napływ ZIB do Polski według kraju pochodzenia w 2015 r. (w mld euro)

Źródło: PAIiIZ, Polska w liczbach, Inwestycje zagraniczne, dane na podstawie materiałów analitycznych NBP z roku 2015.

Jak możemy zaobserwować, w 2015 r. największy napływ ZIB do naszego kraju pochodził z Niderlandów (2,87 mld euro), Wielkiej Brytanii (2,5 mld euro) oraz Niemiec (2,35 mld euro).

Najwięksi zagraniczni inwestorzy

Ranking inwestorów pod względem ilości zobowiązań z tytułu ZIB w Polsce na rok 2015 wygląda następująco:

Tabela 2. Ranking inwestorów w Polsce w 2015 r.

Lp.	Kraj	Łączna liczba zobowiązań (w mln euro)	Łączna liczba zobowiązań (w %)
1.	Niderlandy	30.332	17,2
2.	Niemcy	27,356	16,4
3.	Luksemburg	19,281	11,5
4.	Francja	17,914	10,7
5.	Hiszpania	10,178	6,1
6.	Wielka Brytania	9,153	5,5
7.	Włochy	8,503	5,1
8.	Austria	6,347	3,8
9.	Cypr	5,778	3,5
10.	Belgia	5,072	3,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Departament Strategii Rozwoju Ministerstwa Rozwoju, Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce w 2015 r., s. 9.

Obecnie w Polsce można dostrzec trzech największych zagranicznych inwestorów, którzy po względem zainwestowanego kapitału znajdują się w czołówce rankingu:

- Niderlandy: wartość inwestycji zagranicznych z niderlandzkim kapitałem wyniosła w 2015 r. 37,9 mld zł, co stanowiło 18,6% ogólnego kapitału zagranicznego. Według Głównego Urzędu Statystycznego pod koniec 2015 r. w Polsce funkcjonowały 2523 podmioty gospodarcze, w których udziały miał niderlandzki kapitał. 1455 tych przedsiębiorstw, a więc ponad połowę, stanowią podmioty, które w swoich firmach zatrudniają do 9 osób. Natomiast 559 podmiotów gospodarczych zostało sklasyfikowanych jako „duże”, co oznaczało, że udział w nich kapitału zagranicznego przekraczał 1 mld dol. Niderlandzkie inwestycje lokowane były przede wszystkim w przetwórstwie przemysłowym (41,1%), handlu i naprawach samochodów (16,9), a także w obsłudze rynku nieruchomości (10,1)²³.
- Niemcy: łączna wartość kapitału niemieckiego zainwestowanego w naszym kraju pod koniec roku 2015 wyniosła prawie 27,4 mld euro, natomiast ich udział w ogólnej wartości ZIB wynosi ok. 16,4%. Według GUS-u, pod koniec 2015 r. w Polsce funkcjonowało 5837 przedsiębiorstw z udziałem kapitału niemieckiego. Zainwestowany przez te firmy kapitał wyniósł łącznie ponad 35,6 mld zł, co stanowiło 17,5% ogólnego kapitału zagranicznego. Większość tych przedsiębiorstw, a dokładnie 3404 stanowiły firmy, które zatrudniały do 9 osób. Natomiast 693 z tych podmiotów zostało sklasyfikowane jako „duże”. Niemieckie inwestycje w Polsce przeważnie zlokalizowane są w przetwórstwie przemysłowym (29,9%), naprawie samochodów i handlu (37%)²⁴.
- Luksemburg: pod koniec 2015 r. łączna wartość kapitału zainwestowanego w naszym kraju przez luksemburskie firmy wynosiła 19,3 mld euro i stanowiła 11,5% ogólnej wartości zainwestowanej w naszym państwie. Według GUS-u, pod koniec roku 2015 funkcjonowało w Polsce 1220 spółek, które posiadały kapitał luksemburskiego pochodzenia. Większość z nich, tj. 821, zatrudniało do 9 osób. Wartość inwestycji zagranicznych tych firm wyniosła łącznie ok. 27,9 mld zł, co stanowiło 13,7% kapitału zagranicznego ogółem. W 2015 r. na polskim rynku znajdowały się 342 luksemburskie firmy, których inwestycje przekraczały 1 mld dol.²⁵

²³ Departament Strategii Rozwoju Ministerstwa Rozwoju, Bezpośrednie Inwestycje Zagraniczne w Polsce..., op.cit., s. 10.

²⁴ Ibidem, s. 10–11.

²⁵ Ibidem, s. 11.

Struktura branżowa ZIB

W 2015 r. sektorem, który cieszył się największym powodzeniem pod względem napływu zagranicznego kapitału, był sektor usługowy²⁶. W samym sektorze usługowym został odnotowany napływ kapitału zagranicznego w wysokości 8,851 mln euro. Z tej sumy najwięcej kapitału napłynęło do sekcji: „działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” (2470 mln euro), „informacje i komunikacja” (1555 mln euro), a także do „działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości” (1176 mln euro). Drugim pod względem wielkości zainwestowanych funduszy okazał się sektor przetwórstwa przemysłowego. W 2015 r. napłynęło do niego 2819 mln euro, z czego 1157 mln euro (41%) trafiło do podmiotów gospodarczych zajmujących się produkcją pojazdów samochodowych, naczep, przyczep oraz pozostałego sprzętu transportowego. W Polsce najwięcej skumulowanego zagranicznego kapitału na rok 2015 jest ulokowane w sektorze usługowym (98,1 mld euro) oraz w przetwórstwie przemysłowym (53,9 mld euro).

Zgodnie z badaniami GUS-u na rok 2015 w Polsce działalnościami, które cieszą się największą popularnością wśród zagranicznych inwestorów, są: handel oraz naprawa pojazdów samochodowych (27,8%), przedsiębiorstwa zajmujące się przetwórstwem przemysłowym (19,2%), obsługą rynku nieruchomości (9,5%), a także działalnością techniczną, naukową oraz profesjonalną (9,3%)²⁷.

Perspektywy napływu ZIB do polskiej gospodarki

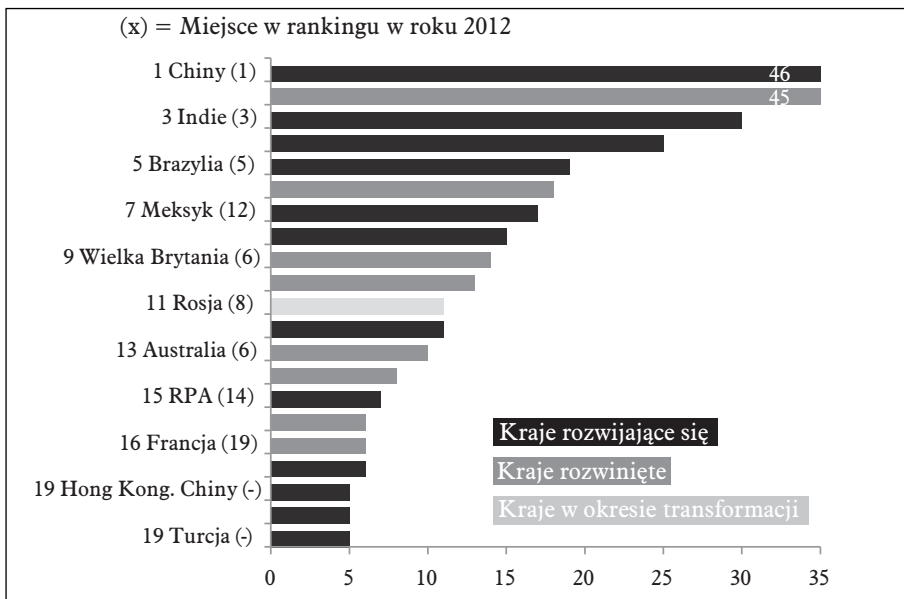
Przed analizą perspektywy napływu ZIB do Polski w przyszłych latach warto zwrócić uwagę na to jak nasz kraj był przedstawiany w latach poprzednich w światowych raportach inwestycyjnych.

Jak wynika z powyższego wykresu, Polska znalazła się w nim na 14. pozycji pod względem najlepiej rokujących krajów dla ZIB na świecie. Pokazuje to bardzo dobitnie, że pod względem napływu ZIB do naszego kraju możemy konkurować nawet ze światowymi gospodarczymi potęgami, takimi jak Niemcy, Wielka Brytania czy Francja. Ponadto nie był to jednorazowy przypadek, ponieważ Polska znalazła się w tym samym raporcie również w roku poprzednim na 14. pozycji. Świadczy to o tym, że pod względem atrakcyjności Polska gospodarka od kilku już lat stoi na wysokim poziomie.

²⁶ Ibidem, s. 13.

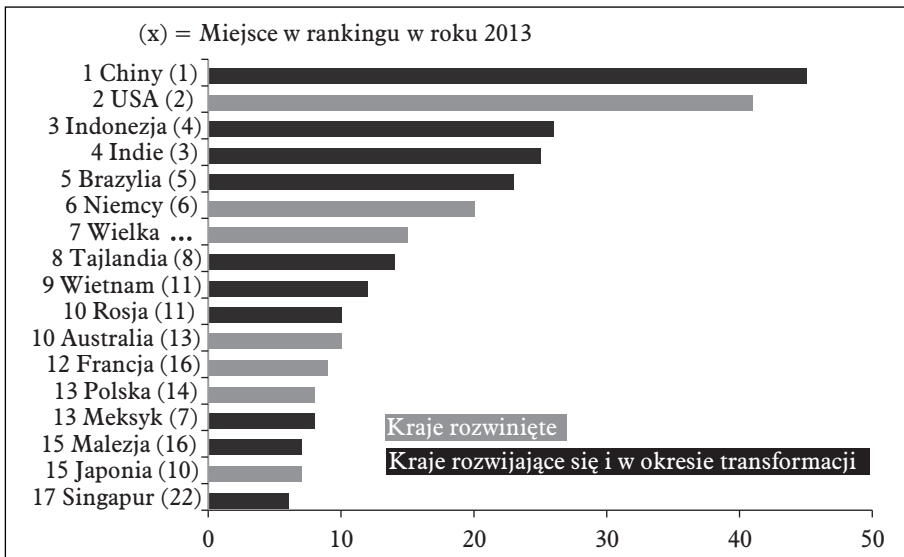
²⁷ T. Sporek, *Polsko-niemiecka wymiana handlowa w latach 2005–2015*, „Studia Europejskie” 2016, nr 3, s. 79–90.

Wykres 6. Ranking najlepszych krajów jako celów do inwestycji zagranicznych w latach 2013–2015 (według ocen osób ankietyowanych)

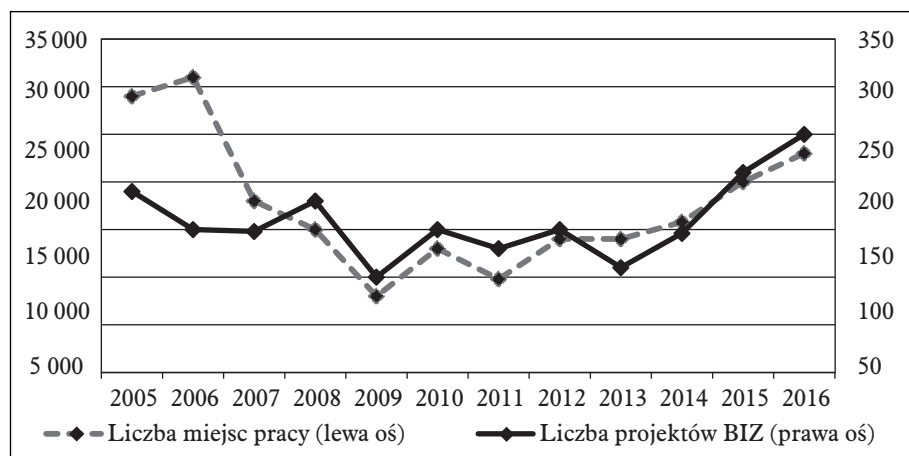
Źródło: UNCTAD, World Investment Report 2013, s. 22.

Wykres 7. Ranking najlepszych krajów jako celów do inwestycji zagranicznych w latach 2014–2016 (według ocen osób ankietyowanych)

Źródło: UNCTAD, World Investment Report 2014, s. 28.

Wykres 8. Liczba projektów ZIB oraz liczba nowych miejsc pracy w ramach projektów ZIB w Polsce

Źródło: EY's Attractiveness Survey Poland, May 2017, s. 9

Ten pozytywny trend z lat poprzednich został zachowany również w kolejnym roku. Według światowego raportu inwestycyjnego z 2014 r., Polska znalazła się na 13. pozycji (*ex aequo* z Meksykiem) pod względem najlepiej rokującego kraju dla ZIB na świecie. Warto zauważyć, że pod względem pozycji z lat poprzednich zostaliśmy uplasowani o jedną pozycję wyżej.

Perspektywy napływu ZIB do Polski w ciągu kolejnych lat są bardzo obiecujące. W ciągu ostatnich lat liczba projektów oraz miejsc pracy w ramach projektów związanych z ZIB stale oraz wyraźnie powiększa się.

Jak widać na wykresie 8, od roku 2013 liczba nowych miejsc pracy związanych z ZIB w naszym kraju oraz liczba projektów ZIB stale powiększa się. Z tego powodu całkiem prawdopodobne wydaje się, że w ciągu kolejnych lat liczby te również wzrosną.

W 2016 r. zagraniczni inwestorzy wyrazili chęci do zrealizowania w Polsce 256 projektów. W związku z tym Polska zajęła piątą pozycję pod względem liczby projektów z udziałem ZIB. Względem roku 2015 liczba ta poprawiła się o 45 nowych projektów, co daje poprawę na poziomie 21%. Był to najlepszy wynik naszego państwa od 2008 r.

Jednocześnie pod względem nowych miejsc pracy utworzonych dzięki inwestycjom ZIB Polska znalazła się na drugim miejscu w rankingu, zaraz za Wielką Brytanią. Względem roku poprzedniego poprawiliśmy nasz wynik o 12%, co w przełożeniu daje prawie 2500 nowych miejsc pracy za sprawą inwestycji ZIB.

Tabela 3. 10 najlepszych krajów w Europie pod względem liczby projektów z udziałem ZIB w latach 2015 i 2016

	2015	2016	Zmiana procentowa
Wielka Brytania	1065	1144	7%
Niemcy	945	1063	12%
Francja	598	779	30%
Hiszpania	248	308	24%
Polska	211	256	21%
Holandia	219	207	-5%
Rosja	201	205	2%
Belgia	211	200	-5%
Irlandia	127	141	11%
Turcja	134	138	3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie: EY's Attractiveness Survey Europy, May 2017, s. 15.

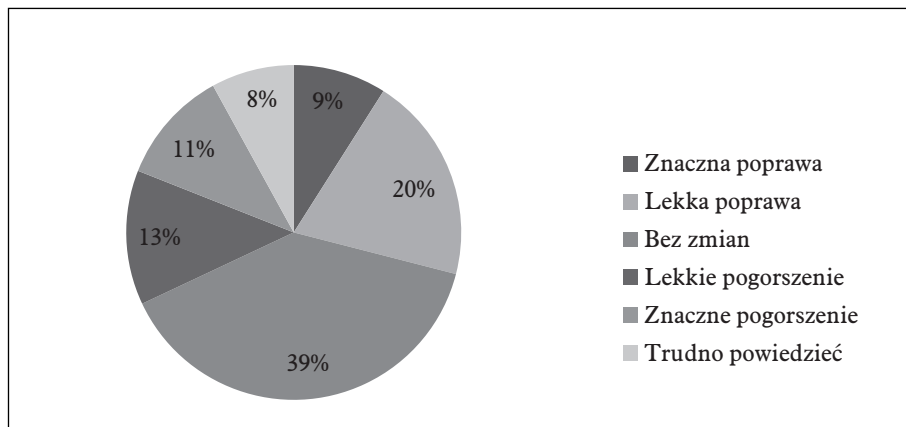
Tabela 4. 10 najlepszych krajów w Europie pod względem liczby miejsc pracy stworzonych przez ZIB w latach 2015 i 2016

	2015	2016	Zmiana procentowa
Wielka Brytania	42 336	43 165	2%
Polska	19 651	22 074	12%
Niemcy	17 126	19 961	17%
Rumunia	12 746	17 545	38%
Francja	13 639	16 980	24%
Serbia	10 631	16 396	54%
Rosja	13 672	15 064	10%
Czechy	9332	14 292	53%
Hiszpania	7126	12 969	82%
Węgry	11 741	12 450	6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie: EY's Attractiveness Survey Europe, May 2017, s. 15.

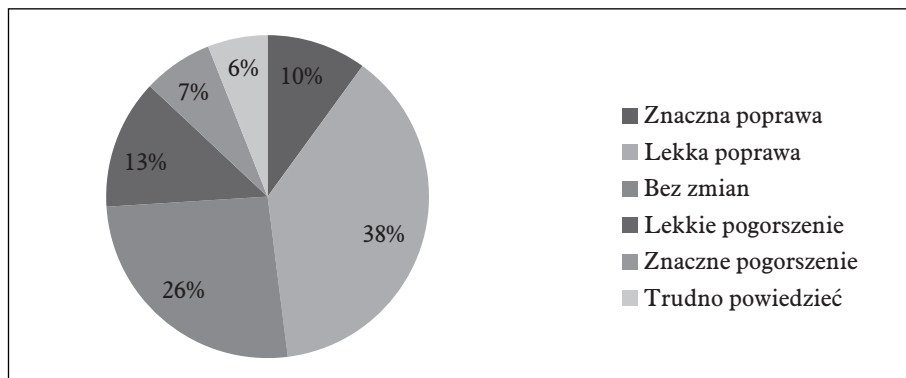
Również według samych inwestorów atrakcyjność inwestycyjna naszego kraju w roku 2016 polepszyła się pod względem lat poprzednich. Aż 29% osób ankietowanych uważa, że względem roku poprzedniego atrakcyjność naszego kraju ZIB wzrosła, 24% uważa natomiast, że sytuacja ta uległa znacznemu lub lekkiemu pogorszeniu.

Wykres 9. Zmiana atrakcyjności Polski w roku 2016 (według inwestorów)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: EY's Attractiveness Survey Poland, May 2017, s. 14.

Wykres 10. Zmiana atrakcyjności Polski w latach 2017–2020 (według inwestorów)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: EY's Attractiveness Survey Poland, May 2017, s. 14.

Ponadto ci sami inwestorzy bardzo pozytywnie oceniają możliwą poprawę sytuacji inwestycyjnych na przestrzeni najbliższych trzech lat. Aż 48% z nich bardzo pozytywnie ocenia najbliższe trzy lata. Natomiast tylko 20% uważa, że w ciągu najbliższych lat sytuacja inwestycyjna w naszym kraju pogorszy się.

Jak widać na powyższych wykresach, wszystko wskazuje na to, że najbliższe lata będą dla Polski korzystne pod względem napływu ZIB. Pa-

miętać należy natomiast o dwóch istotnych sprawach, które niewątpliwie mogą przyczynić się do spadku napływu tych inwestycji do naszego kraju. Pierwszą z nich jest konkurencja ze strony innych państw, które mogą ograniczyć dopływ ZIB do Polski. Według inwestorów aktualnie naszym największym konkurentem są Czechy. W ankiecie aż 44% inwestorów wskazało go jako najlepszą alternatywę dla inwestycji w naszym kraju. Drugie miejsce *ex aequo* zajęły Niemcy oraz Węgry z 15%, trzecia pozycja należała natomiast do Rumunii (13%)²⁸.

Drugą bardzo istotną sprawą, która ma bezpośredni wpływ na napływ ZIB do Polski, jest sytuacja gospodarcza państw, z których dokonywane są inwestycje do naszego państwa. ZIB w naszym kraju w ponad 90% pochodzi z krajów UE. W przypadku gdy w krajach tych nastąpiłby kryzys gospodarczy, musielibyśmy się liczyć z wyraźnym spadkiem napływu ZIB z tych krajów do Polski.

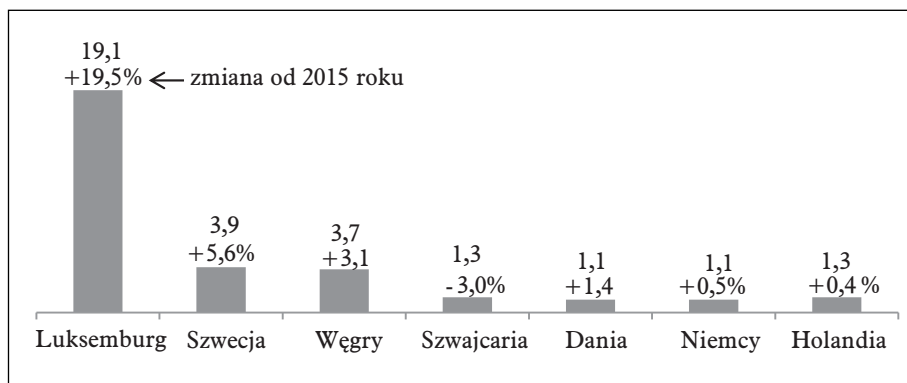
Bezpośrednie inwestycje zagraniczne Polski – dynamika i struktura

W latach 2010–2016 Polska rozpoczęła proces eksportu kapitału na rynki zagraniczne. Pierwszym etapem ekspansji poza Polskę był handel z zagranicą bez tworzenia lokalnych struktur. W kolejnym etapie krajowe firmy z reguły otwierają swoje przedstawicielstwa handlowe. Z tymi dwoma formami obecności na rynkach zagranicznych przedsiębiorcy radzą sobie bardzo dobrze, także poza Europą. Coraz śmielej przechodzą do fazy trzeciej, w której stawiają za granicą fabryki. Podążanie za swoimi klientami jest jedną z często powtarzających się motywacji tego rodzaju inwestycji. Relatywnie rzadziej krajowe firmy decydują się na przejścia zagranicznych konkurentów, czyli ostatni i obarczony największym ryzykiem etap zdobywania rynków zagranicznych.

W 2016 r. polskie zagraniczne inwestycje bezpośrednie wyniosły niemal 32 mld zł. Taka była różnica między sumą przeznaczoną przez zarejestrowane w kraju firmy na zakup udziałów w przedsiębiorstwach w innych krajach, zasilenie ich w kapitał przez reinwestycję zysków czy różnego rodzaju pożyczki i kwotą, którą nasze przedsiębiorstwa ściągnęły do kraju. W porównaniu z poprzednim rokiem nasze zagraniczne inwestycje bezpośrednie wzrosły o 13 mld zł. Różnicę między 2016 i 2015 r. w dużym stopniu tłumaczą zmiany organizacyjne, jakie zaszły w ramach krajowych grup kapitałowych inwestujących poza Polską. W ich efekcie w ostatnim kwartale zeszłego roku kwota 15 mld zł, sklasyfikowana dotychczas jako

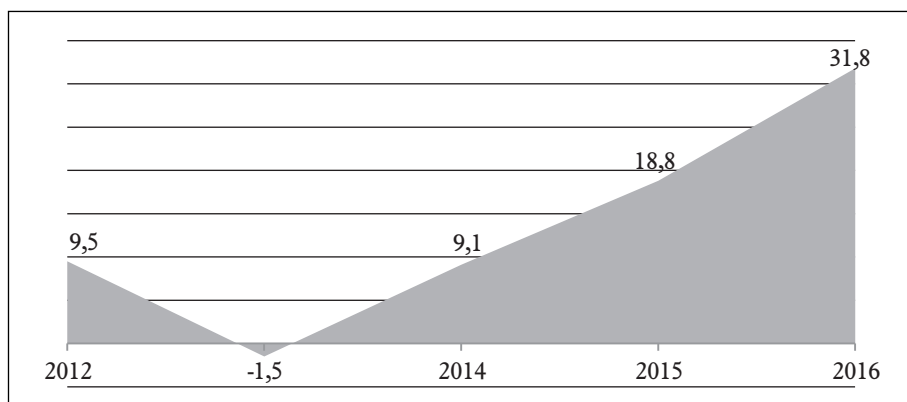
²⁸ Mature leader of the CEE region EY Attractiveness Survey Poland, 2017, s. 19.

Wykres 11. Najpopularniejsze kierunki inwestycji w 2016 r. (mld zł)

Źródło: NBP.

Wykres 12. Polskie zagraniczne inwestycje bezpośrednie (mld zł)

Źródło: NBP.

inwestycje portfelowe, zyskała status zagranicznych inwestycji bezpośrednich.

Zdecydowana większość nakładów przypada na Europę – najwięcej kapitału popłynęło do Luksemburga, gdzie na koniec 2016 r. mieliśmy ulokowane 44,2 mld zł.

Wartość kapitału ulokowanego przez Polskę w Luksemburgu stanowi 30% wszystkich zagranicznych aktywów krajowych firm. Na popularności stracił w zeszłym roku Cypr, z którego wycofaliśmy 6,4 mld zł. Nadal jednak na śródziemnomorskiej wyspie mamy zainwestowane 15 mld zł²⁹.

²⁹ „Dziennik Gazeta Prawna” 5.10.2017.

Zakończenie

Zagraniczne inwestycje bezpośrednie są bardzo istotnym czynnikiem rozwoju gospodarek na świecie. W samym 2015 r. napływ ZIB na świecie wyniósł 1 762 155 mln dol. Doświadczenia współczesnego świata wskazują, że kraje, które są pomijane przez inwestorów zagranicznych, często znajdują się w gorszej sytuacji gospodarczej od tych, które przez inwestorów zagranicznych są traktowane jako swoiste szanse, oraz do których ciągle napływa zagraniczny kapitał. Takie kraje wyraźnie poprawiły swoją sytuację gospodarczą oraz możliwości rozwojowe w porównaniu do tych państw, w których współczynnik ZIB jest na niższym poziomie. W całokształcie prowadzonej polityki zagranicznej ważne jest, aby możliwie w jak najlepszy sposób przyciągnąć zagranicznych inwestorów oraz ich kapitał do macierzystego kraju. W ciągu ostatnich 20 lat historii Polski mało które wydarzenie było tak istotne i niosło za sobą tak wielkie skutki gospodarcze oraz społeczne, jak dołączenie naszego państwa do krajów UE. Od tego wydarzenia w 2004 r. zainteresowanie naszym krajem na arenie międzynarodowej wyraźnie się zwiększyło. Ponadto od ok. 14 lat zaobserwować można wyraźną poprawę sytuacji Polski pod względem atrakcyjności dla inwestorów ZIB, a także zwiększone napływy tych inwestycji.

Właśnie dzięki ZIB ma miejsce stale postępująca integracja gospodarki światowej. Przez inwestycje zagraniczne w krajach goszczących tworzone są coraz to nowe miejsca pracy dla ludzi, podwyższa się techniczna kultura społeczeństw, pozytywnie zmienia się struktura eksportu, następuje modernizacja techniczna gospodarki oraz kraje te mają niepowtarzalną okazję na nabycie cennego doświadczenia inwestycyjnego. Można zatem użyć stwierdzenia, że ZIB są fundamentem prężności gospodarek. Ponadto dzięki ZIB można zaobserwować wzrost jakości oferowanych produktów i usług oraz wdrażanie najnowocześniejszych metod zarządzania. Przez przyciąganie do siebie jak największej liczby inwestorów zagranicznych oraz jak najlepsze wykorzystanie ich kapitału inwestycyjnego kraje słabiej rozwinięte otrzymują niepowtarzalną możliwość zmniejszania swojego zacofania cywilizacyjnego oraz gospodarczego względem krajów rozwiniętych.

Dzięki ZIB oraz przez włączenie się do globalnego systemu produkcyjnego wielonarodowościowych koncernów odbiorca kapitału rozszerza swoje możliwości do wkroczenia na rynki macierzyste krajów tych koncernów oraz do używania ich międzynarodowych kanałów dystrybucji, dzięki temu mogą oni przejść ze stanowiska dostawcy standardowych komponentów dla przedsiębiorstwa do roli wytwórcy wielu innowacyjnych produktów³⁰.

³⁰ I. Michałków, op.cit., s. 47.

W związku z tym można stwierdzić, że ZIB przyczyniają się do wyjścia produktów narodowych lub lokalnych na zagraniczne rynki, tym samym wpływają one na zmiany w międzynarodowej konkurencyjności. Wchłanianie nowoczesnych technologii przez kraje przyjmujące zagraniczne inwestycje będzie również wpływać korzystnie na wzrost konkurencyjności danych krajów³¹.

Końcowy wynik zależeć będzie zatem od stopnia wykorzystania kapitału na jednostkę pracy w firmach zarówno krajowych, jak i zagranicznych, skali, w jakiej napływać będzie kapitał fizyczny oraz stopnia dyfuzji wiedzy³².

Efekty dopływu inwestycji zagranicznych do konkretnego obcego kraju można zaobserwować na trzech różnych płaszczyznach: ilościowej, jakościowej oraz lokalizacyjnej³³.

Po podsumowaniu różnych rozważań odnośnie do rezultatu napływu ZIB można dojść do wniosku, że ostatecznie będzie on zależeć przede wszystkim od³⁴:

- formy oraz wielkości danej inwestycji. Nowe miejsca pracy dla ludzi są tworzone przede wszystkim w przedsiębiorstwach stworzonych od zera na konkretnym miejscu, czyli są inwestycjami typu greenfield. Przejęcia oraz fuzje w przedsiębiorstwach bardzo często mogą prowadzić do redukcji zatrudnienia, głównie z powodu tego, że firma pragnie zreorganizować dane przedsiębiorstwo, zrationalizować koszty oraz wprowadzić nowe technologie,
- struktury inwestycji branżowej zależnej od ukształtowania się przewagi na rynku goszczącym. Przedsiębiorcy będą dokonywać swoich inwestycji w branżach mniej lub bardziej pracochłonnych. Jednak najwięcej miejsc pracy powstanie bez wątpienia dzięki inwestycjom typu greenfield w branżach pracochłonnych,
- stopnia substytucji produkcji krajowej. W sytuacji kiedy inwestycje nastawione są na zdobycie konkretnego rynku, wtedy może dojść do redukcji zatrudnienia z racji tego, że nastąpi zastąpienie produkcji krajowej przez bardziej kapitałochłonną produkcję prowadzoną przez zagranicznych inwestorów. Jednak gdy dana inwestycja nastawiona jest na eksport lub gdy produkcja inwestorów zagranicznych nie ma substytucyjnego charakteru, wtedy płace,

³¹ Ibidem.

³² J.J. Michałek, W. Siwiński, M. Socha, *Polska w Unii Europejskiej, Dynamika konwergencji ekonomicznej*, PWN, Warszawa 2007, s. 174–196.

³³ J. Witkowska, *Rynek czynników produkcji integracji europejskiej. Trendy. Współzależności perspektywy*, Wyd. UŁ, Łódź 2001, s. 88.

³⁴ A. Kłysik-Uryszek, *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w gospodarce regionu. Teoria i praktyka*, CeDeWu, Warszawa 2010.

a także poziom zatrudnienia w konkretnej gospodarce powinny wzrosnąć,

- stopnia w jakim inwestor zagraniczny powiązany jest z lokalną gospodarką. W im większym stopniu inwestor zagraniczny opierać się będzie na dostawach od lokalnych przedsiębiorstw, tym bardziej będą oni w stanie utworzyć więcej nowych miejsc pracy.

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne przynoszą pozytywne korzyści nie tylko dla kraju, w którym dany kapitał został zainwestowany, ale także dla tego podmiotu, z którego pochodzi inwestor. Do pozytywnych skutków takich inwestycji z pewnością należy sytuacja, gdy dany inwestor, który założył swoją macierzystą firmę w swoim rodzimym kraju, zaczyna osiągać zyski z tytułu zainwestowanych środków w państwie przyjmującym ZIB. W takiej sytuacji oprócz tego, że dany inwestor otrzymuje wynagrodzenie z racji zainwestowanego wkładu finansowego, również państwo, z którego pochodzi, oraz w którym zarejestrował on swoją firmę, otrzymuje finansowe wsparcie z racji podatku, który musi odprowadzić do Skarbu Państwa.

Ponadto istnieje możliwość, że ZIB, które prowadzone będą w innym kraju, będą skutkowały większym zatrudnieniem w kraju rodzimym, zwiększeniem się eksportu danego kraju, a także wpłynie to pozytywnie na wzrost eksportu kraju inwestującego. Dzieje się tak, ponieważ na początku działalności nowego przedsiębiorstwa większość jego wyposażenia pochodzi prosto z kraju jego kapitału³⁵.

Poza wyżej wymienionymi pozytywnymi skutkami, jakie ZIB może wyrzucić na kraj inwestujący, może wydarzyć się również jeszcze jeden skutek, który przyczyni się do poprawy eksportu rodzimego państwa. W takich okolicznościach produkty, które zostały wyprodukowane za granicą państwa, mogą pomóc firmie, której główna filia jest w kraju inwestującym, w zwiększeniu własnej produkcji oraz transporcie swoich towarów do większej liczby podmiotów. Co za tym idzie, zwiększy się nie tylko eksport w kraju inwestującym, ale także zatrudnienie jego obywateli.

Jednak poza wieloma pozytywnymi skutkami dla kraju inwestującego działania te mają również swoje negatywne efekty dla danego państwa. Przede wszystkim w krótkim okresie inwestycji możemy spotkać się z procesem pogorszenia się bilansu płatniczego. Wiąże się to z potrzebą transferu pewnej sumy pieniędzy w celu: zakupu całości danego przedsiębiorstwa lub jego części albo zakupu gruntu i zbudowania własnego przedsiębiorstwa od podstaw.

³⁵ A. Budnikowski, *Ekonomia międzynarodowa*, PWE, Warszawa 2017, s. 238–245.

Ponadto dojść może również do utraty potencjalnych miejsc pracy w kraju inwestującym z racji tego, że przedsiębiorca nie tworzy ich w swoim rodzimym kraju, ale w państwie, które wybrał na cel inwestycji. Oczywiście w tym wypadku wszystko zależy od tego, na co inwestor w przypadku zaniechania inwestycji przeznaczyłby kapitał.

Inwestycje zagraniczne mogą również wpłynąć negatywnie na eksport kraju inwestującego. Gdy zagraniczna filia zacznie już funkcjonować oraz produkować konkretne towary, może dojść do sytuacji, w której towary produkowane w zagranicznych filiach zaczną wypierać rodzime produkty produkowane we własnym kraju z rynku światowego, tym samym przyczyniając się do zmniejszenia nie tylko produkcji i eksportu konkretnego kraju, ale także zatrudnienia.

Bibliografia

- Borowicz A., *Foreign Direct Investment in Poland*, w: *Facing The Challenges in The European Union*, red. E. Latoszek, M. Proczek et al., PECSA, Warszawa 2015.
- Budnikowski A., *Ekonomia międzynarodowa*, PWE, Warszawa 2017.
- Departament Strategii Rozwoju Ministerstwa Rozwoju, *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce w 2015 r.*
- „Dziennik Gazeta Prawna” 5.10.2017.
- Furmańska-Oćwieja M., *Uwarunkowania napływu i działalności kapitału zagranicznego w Polsce*, w: *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce*, red. W. Karaszewski, Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2003.
- Górniewicz G., *Determinanty i konsekwencje bezpośrednich inwestycji zagranicznych*, „Studia z zakresu Prawa, Administracji i Zarządzania”, t. 3/2013.
- International business in transition*, red. M. Gorynia, Wyd. Difin, Warszawa 2009.
- Karaszewski W., Szałucka M., *Skala i struktura odpływu kapitału w postaci bezpośrednich inwestycji zagranicznych – Polska na tle świata*, w: *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne polskich przedsiębiorstw*, red. W. Karaszewski, Tonik, Toruń 2006.
- Karaszewski W., *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne, Polska na tle świata*, Tonik, Toruń 2004.
- Kłysik-Uryszek A., *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w gospodarce regionu. Teoria i praktyka*, CeDeWu, Warszawa 2010.
- Kociszewska J., Kamińska M., *Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce w latach 2007–2010*, w: *Handel i inwestycje w semiglobalnym otoczeniu*,

- red. J. Rymarczyk, M. Domiter, W. Michalczyk, „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu”, nr 267/2012.
- Kolka M., *Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Wielkiej Brytanii na początku XXI w.*, w: *Integracja europejska i procesy globalizacji*, red. M. Dudek, Wyższa Szkoła Menedżerska w Legnicy, Uniwersytet Zielonogórski, Legnica, Zielona Góra 2007.
- Mature leader of the CEE region EY, Attractiveness Survey Poland, 2017.
- Michałek J.J., Siwiński W., Socha M., *Polska w Unii Europejskiej, Dynamika konwergencji ekonomicznej*, PWN, Warszawa 2007.
- Michałków I., *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce w dobie globalizacji*, WSE, Warszawa 2003.
- Napiórkowski T.M., *Wpływ polityki wobec BIZ na napływ kapitału produkcyjnego i działalność korporacji transnarodowych w Polsce*, w: *Polska. Raport o konkurencyjności 2016*, red. A.M. Weresa, Szkoła Główna Handlowa, Warszawa 2016.
- Nawrot K., *Determinanty rozwoju gospodarczego państwa ASEAN*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2008.
- PAiiIZ, *Polska w liczbach, Inwestycje zagraniczne, dane na podstawie materiałów analitycznych NBP z roku 2015*.
- Poniatowska-Jaksch M., *Przemysłowe bezpośrednie inwestycje zagraniczne – źródłem konkurencyjności regionu*, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Warszawa 2006.
- Sporek T., *Polsko-niemiecka wymiana handlowa w latach 2005–2015*, „Studia Europejskie”, nr 3/2016.
- Sporek T., *Przepływy kapitałowe na świecie*, w: *Gospodarka światowa w XXI wieku – mechanizmy i sprzężenia*, red. T. Sporek, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego, Katowice 2013.
- UNCTAD, *Foreign Direct Investment: Inward and outward flows and stock, annual, 1970–2015*.
- UNCTAD, *World Investment Report 2016*.
- W nastrojach inwestorów coraz więcej niepokoju*, „Rzeczpospolita” 6.04.2016.
- Witkowska J., *Rynek czynników produkcji integracji europejskiej. Trendy. Współzależności perspektywy*, Wyd. UŁ, Łódź 2001.
- Wyrzykowska M., *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w „nowych krajach” Unii Europejskiej*, Toruńskie Studia Międzynarodowe, „Międzynarodowe Stosunki Ekonomiczne”, nr 1(3)/2010.
- Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce w 2008 roku*, Raport NBP, Warszawa 2010.

Słowa kluczowe: Zagraniczne Inwestycje Bezpośrednie, korporacje transnarodowe, Polska, UNCTAD

Key words: Foreign Direct Investment, Transnational Corporations, Poland, UNCTAD

**Investment Attractiveness of Poland in the Years 1990–2016
– Scheme, Structure and Perspective**

Abstract

Poland in recent years is the leader in attracting foreign investment among the countries of Central and Eastern Europe. Investment attractiveness of our country, according to many studies, is assessed very high (according to the Ernst & Young European Attractiveness Report in 2016 Poland's economy 2 place in the ranking), mainly due to a highly skilled workforce. An important component of the investment attractiveness, often emphasized by the investors themselves, is legal and transparency of the Polish legal system in recent years, and the answer to the question whether the Polish legal system is an improving element or rather a threat to the investment attractiveness of the country. The research is based, inter alia, on the analysis of the Worldwide Governance Indicator index assessing the institutional environment of countries.